

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLYI TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

SAMARQAND IQTISODIYOT VA SERVIS INSTITUTI

STANDARTLAHTIRISH

FANI BO'YICHA

SILLABUS

Kunduzgi ta'lim uchun

Bilim sohasi: 400 000 – Biznes boshqaruv va huquq
Ta'lim sohasi: 410 000 – Biznes va boshqaruv
Ta'lim yo'nalishi: 60412500 – Marketing (tarmoqlar va sohalar
bo'yicha)

SAMARQAND – 2024

Modul / FAN SILLABUSI

Servis fakulteti

60412500 – Marketing (tarmoqlar va

sohalar bo'yicha)

ta'lim yo'nalishi

Fan nomi:	Standartlashtirish
Fan turi:	Tanlov
Fan kodi:	ST2306
Yil:	4
Semestr:	8
Ta'lim shakli:	kunduzgi
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	180
Ma'ruza	44
Amaliy mashg'ulotlar	46
Labaratoriya mashg'ulotlari	-
Seminar	-
Mustaqil ta'lim	90
Kredit miqdori:	6
Baholash shakli:	Imtihon
Fan tili:	O'zbek

Fan maqsadi (FM)

FM1	Talabalarda -O'zbekiston Respublikasi standartlashtirish, metrologiya va sertifikatlashtirish haqida tushunsha, ularning huquqiy asoslarini; standartlashtirish me'yoriy hujjatlar toifasi va turlarini; « "Texnik jihatdan tartibga solish" agentligining tashkiliy tuzilmasi; O'zbekiston Respublikasi standartlashtirish, metrologiya, sertifikatlashtirish to'g'risidagi qonunlari; standartlashtirish milliy organlari; me'yoriy hujjatlar shartli belgilari, darajalari, turlari; metrologiyada fizikaviy kattaliklar qiymatlari va birliklari; xizmat va mahsulotlarni sertifikatlashtirish tartibi; sertifikatlashtirish sxemalarini tanlash va qo'llash tartibi; sifatni boshqarish milliy va xalqaro tizimlari bo'yicha yo'nalishiga mos bilim, ko'nikma va malakalarni shakllantirishdan iborat.
------------	---

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar

1.	Tovarlar ekspertizasi
2.	Tijorat faoliyati
3.	Marketing

Ta'lim natijalari (TN)

	Bilimlar jihatidan:
TN1	O'zbekiston Respublikasining Texnik jihatdan tartibga solish agentligining tashkiliy tuzilmasi to'g'risida bilimga ega bo'lishlari kerak;
TN2	"Standartlashtirish to'g'risida", "Metrologiya to'g'risida", "Mahsulot va xizmatlarni sertifikatlashtirish to'g'risida", "Oziq-ovqat mahsulotlari sifatini va xavfsizligini to'g'risida"gi qonunlarning mazmuni va mohiyatini bilishlari lozim;

TN3	Standartlashtirish, metrologiya va sertifikatlashtirish davlat tizimi, maqsadi, vazifalari va tamoyillari to'g'risida bilimga ega bo'lishlari kerak;
TN4	standartlashtirish milliy organlarini; me'yoriy hujjatlar shartli belgilari, darajalari, turlarining tuzilishi va mazmuni haqida bilishlari kerak;
	Ko'nikma jihatidan:
TN5	Tovarlar va xizmatlarni standartlashtirish va ularni sertifikatlashtirishdan o'tkazish qoidalarini va tartiblarini bilish; xalqaro standart talablari asosida korxona sifat tizimlarini ishlab chiqishni;
TN6	mahsulotlarni majburiy va ixtiyoriy sertifikatlashtirishni; tovarlar va xizmatlarni sertifikatlashtirishda sertifikatlashtirish sxemalarini qo'lay bilishni;
TN7	O'lchash vositalarini qiyoslash, kalibrlash, davlat sinovidan o'tkazish va ular ustidan davlat metrologik nazoratini bilishni;
TN8	fan bo'yicha olingan nazariy bilimlarini tovarlar va xizmatlarni standartlashtirish va sertifikatlashtirish jarayonida amalda foydalanishni qo'llay bilish ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.

Fan mazmuni

Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)

		Ajratilgan soat
M1	Standartlashtirish fanining maqsadi va vazifalari	2
M2	O'zbekiston Respublikasining Texnik jihatdan tartibga solish agentligining tashkiliy tuzilmasi	2
M3	O'zbekiston Respublikasi standartlashtirish davlat tizimi, standartlashtirishning maqsadi va vazifalari	4
M4	O'zbekiston Respublikasi "Standartlashtirish to'g'risida"gi qonunining mazmuni va mohiyati. Standartlashtirish ob'ektlari va sub'ektlari	2
M5	Standartlashtirish tamoyillari va ularning ahamiyati	2
M6	Standartlashtirish bo'yicha me'yoriy hujjatlarning toifalari va turlari	4
M7	O'zbekiston Davlat standartlarini ishlab chiqish, tasdiqlash va joriy etish, ularning ustidan nazorat qilish tartiblari	2
M8	Xalqaro standartlashtirish tashkilotlari va ularning vazifalari.	2
M9	O'zbekiston Respublikasining «Metrologiya to'g'risida»gi qonuni, uning mazmuni va mohiyati	2
M10	Metrologiyaning asosiy faoliyati	2
M11	Fizikaviy kattaliklar va ularning o'lchash birliklari. O'lchash turlari va uni natijalarini baholash usullari	2
M12	O'lchash vositalarini qiyoslash, kalibrlash, davlat sinovidan o'tkazish va ular ustidan davlat metrologik nazorati	4
M13	O'zbekiston Respublikasining «Mahsulotlar va xizmatlarni sertifikatlashtirish to'g'risida»gi qonuni, uning mazmuni va mohiyati	2
M14	Sertifikatlashtirish idoralari va sertifikatlashtirish sxemalari	4
M15	Mahsulotlarni majburiy va ixtiyoriy sertifikatlashtirish	2
M16	Mahsulotlar sifatini ta'minlash va boshqarish	2
M17	Mahsulot haqidagi ma'lumotlarni standartlashtirish va kodlash	4
JAMI:		44

Mashg'ulotlar shakli: amaliy (A)		Ajratilgan soat
A1	O'zbekiston Respublikasining Texnik jihatdan tartibga solish agentligining tashkiliy tuzilmasi	2
A2	O'zbekiston Respublikasi standartlashtirish davlat tizimi, standartlashtirishning maqsadi va vazifalari	4
A3	O'zbekiston Respublikasi "Standartlashtirish to'g'risida"gi qonunining mazmuni va mohiyati. Standartlashtirish ob'ektlari va sub'ektlari	2
A4	Standartlashtirish tamoyillari va ularning ahamiyati	2
A5	Standartlashtirish bo'yicha me'yoriy hujjatlarning toifalari va turlari	4
A6	O'zbekiston Davlat standartlarini ishlab chiqish, tasdiqlash va joriy etish, ularning ustidan nazorat qilish tartiblari	2
A7	Xalqaro standartlashtirish tashkilotlari va ularning vazifalari.	4
A8	O'zbekiston Respublikasining «Metrologiya to'g'risida»gi qonuni, uning mazmuni va mohiyati	2
A9	Metrologiyaning asosiy faoliyati	2
A10	Fizikaviy kattaliklar va ularning o'lchash birliklari. O'lchash turlari va uni natijalarini baholash usullari	4
A11	O'lchash vositalarini qiyoslash, kalibrlash, davlat sinovidan o'tkazish va ular ustidan davlat metrologik nazorati	4
A12	O'zbekiston Respublikasining «Maxsulotlar va xizmatlarni sertifikatlashtirish to'g'risida»gi qonuni, uning mazmuni va mohiyati	2
A13	Sertifikatlashtirish idoralari va sertifikatlashtirish sxemalari	4
A14	Maxsulotlarni majburiy va ixtiyoriy sertifikatlashtirish	2
A15	Maxsulotlar sifatini ta'minlash va boshqarish	2
A16	Mahsulot haqidagi ma'lumotlarni standartlashtirish va kodlash	4
JAMI:		46

Mustaqil ta'lim (MT)		Ajratilgan soat
MT1	Standartlashtirish fanining maqsadi va vazifalari	4
MT2	O'zbekiston Respublikasining Texnik jihatdan tartibga solish agentligining tashkiliy tuzilmasi	4
MT3	O'zbekiston Respublikasi standartlashtirish davlat tizimi, standartlashtirishning maqsadi va vazifalari	4
MT4	O'zbekiston Respublikasi "Standartlashtirish to'g'risida"gi qonunining mazmuni va mohiyati	4
MT5	Standartlashtirish ob'ektlari va sub'ektlari	6
MT6	Standartlashtirish tamoyillari va ularning ahamiyati	4
MT7	Standartlashtirish bo'yicha me'yoriy hujjatlarning toifalari va turlari	4
MT8	O'zbekiston Davlat standartlarini ishlab chiqish, tasdiqlash va joriy etish, ularning ustidan nazorat qilish tartiblari	4
MT9	Xalqaro standartlashtirish tashkilotlari va ularning vazifalari.	6
MT10	O'zbekiston Respublikasining «Metrologiya to'g'risida»gi qonuni, uning mazmuni va mohiyati	4
MT11	Metrologiyaning asosiy faoliyati	4
MT12	Fizikaviy kattaliklar va ularning o'lchash birliklari	4
MT13	O'lchash turlari va uni natijalarini baholash usullari	4
MT14	O'lchash vositalarini qiyoslash, kalibrlash, davlat sinovidan o'tkazish va ular	4

ustidan davlat metrologik nazorati		
MT15	Metrologiya bo'yicha xalqaro tashkilotlar	4
MT16	O'zbekiston Respublikasining «Maxsulotlar va xizmatlarni sertifikatlashtirish to'g'risida»gi qonuni, uning mazmuni va mohiyati	4
MT17	Sertifikatlashtirish idoralari va sertifikatlashtirish sxemalari	6
MT18	Maxsulotlarni majburiy va ixtiyoriy sertifikatlashtirish	4
MT19	Maxsulotlar sifatini ta'minlash va boshqarish	4
MT20	Sifatni boshqarish xalqaro tizimlari, ularning maqsadi va vazifalari	4
MT21	Mahsulot haqidagi ma'lumotlarni standartlashtirish va kodlash	4
JAMI:		90

Asosiy adabiyotlar	
1.	Sh.Karimova, F.A.Axmedjanova. Ovqatlanish korxonalari mahsulotlari va xizmatlarini sertifikatlashtirish va sifatini boshqarish.: O'quv qo'llanma-Samarqand, SamISI, 2022.-264 b.
2.	F.A.Axmedjanova, Sh.Karimova, D.Mirzaaxmadov. Standartlashtirish, sertifikatlashtirish va metrologiya xizmati.: O'quv qo'llanma-Samarqand, SamISI, 2021.-180 b.
3.	A.A. Qurbanov Metrologiya va standartlashtirish va sertifikatlashtirish. T.: Yangiyul poligraph service, 2007 y.
4.	P.R Ismatullayev. va boshq. Metrologiya, standartlashtirish va sertifikatlash. – T.: TDTU, 2000 y.
Qo'shimcha adabiyotlar	
1.	O'zbekiston Respublikasining «Standartlashtirish to'g'risida»gi qonuni (28.12.1993 y)
2.	O'zbekiston Respublikasining «Metrologiya to'g'risida»gi qonuni (04.4.2020 y)
3.	O'zbekiston Respublikasining «Mahsulot va xizmatlarni sertifikatlashtirish to'g'risida»gi qonuni (28.12.1993 y.)
4.	Крылова А.Н. Основы стандартизации, сертификации, метрологии : Учебник для вузов – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2006- 671с.

Talabaning fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:

- a) 5 baho olish uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:
- fanning mohiyati va mazmunini to'liq yoritib olsa;
 - fanning mavzularini bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib ilmiy xatolik va chalkashliklarga yo'l qo'yilmasa;
 - fan bo'yicha mavzu materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo'lsa;
 - fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon eta olsa;
 - berilgan savollarga aniq va lo'nda javob bera olsa;
 - konspektga puxta tayyorlangan bo'lsa;
 - mustaqil topshiriqlarni to'liq va aniq bajargan bo'lsa;
 - fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy-huquqiy hujjatlarni to'liq o'zlashtirgan bo'lsa;
 - tarixiy jarayonlarni sharxlay bilsa.

- b) 4 baho olish uchun talabani bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:
- fanning mohiyati va mazmunini tushungan, fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo'l qo'ymas;
 - fanning mazmunini amaliy ahamiyatini tushungan bo'lsa;
 - fan bo'yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o'quv dasturi doirasida bajarsa;
 - fan bo'yicha berilgan savollarga to'g'ri javob bera olsa;
 - fan bo'yicha konspektga puxta shakllantirgan bo'lsa;
 - fan bo'yicha mustaqil topshiriqlarni to'liq bajargan bo'lsa;
 - fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy-huquqiy xujjatlarni o'zlashtirgan bo'lsa.
- c) 3 baho olish uchun talabani bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:
- fan xaqida umumiy tushunchaga ega bo'lsa;
 - fandagi mavzularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yo'l qo'yilmas;
 - bayon qilish ravon bo'lmasa;
 - fan bo'yicha savollarga mujmal va chalkash javoblar olinsa;
 - fan bo'yicha matn puxta shakllantirilmagan bo'lsa.
- d) quyidagi hollarda talabani bilim darajasi qoniqarsiz 2 baho bilan baholanishi mumkin:
- fan bo'yicha mashg'ulotlarga tayyorgarlik ko'rilmagan bo'lsa;
 - fan bo'yicha mashg'ulotlarga doir hech qanday tasavvurga ega bo'lmasa;
 - fan bo'yicha matnlarni boshqalardan ko'chirib olganligi sezilib tursa;
 - fan bo'yicha matnda jiddiy xato va chalkashliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa;
 - fanga doir berilgan savollarga javob olinmasa;
 - fanni bilmasa.

Agar talaba hemis tizimida baholanganda quyidagicha baholanadi.
0-59 ballgacha 2 baho, 60-69 ballgacha 3 baho, 70-89 ballgacha 4 baho, 90-100 ballgacha 5 baho

Fan o'qituvchisi to'g'risida ma'lumot

Mualliflar:	Axmedjanova Farida Abduxalimovna t.f.n.- "Servis" kafedrasining dotsenti
E – mail:	farida.ahmedjanova@mail.ru
Tashkilot:	SamISI "Servis" kafedrası
Taqrizchilar:	Normahmatov R.N.- Samarqand iqtisodiyot va servis instituti, "Servis" kafedrasining professori. Guliyev P.- Samarkand shaxri "REGISTON TRADE" MChJ raisi

Mazkur Sillabus institut o'quv-uslubiy Kengashining 2024 yil 29 avgustdagi 1-sonli yig'ilish bayoni bilan tasdiqlangan. (№ 1)

Mazkur Sillabus "Servis" kafedrasining 2024 yil 28 avgustdagi 1-sonli yig'ilish bayoni bilan ma'qullangan.

O'quv-uslubiy bo'limi boshlig'i

Fakultet dekani

Kafedra mudiri

Tuzuvchi

I. Shodmonov

N.Xudoyberdiyev

I.Shukurov

F. Axmedjanova